

CO MUSISZ WIEDZIEĆ ZANIM ZORGANIZUJESZ LUB PÓJDZIESZ NA DEMONSTRACJĘ?

Prawo do pokojowych zgromadzeń jest prawem człowieka. Mówi o nim m.in. art. 11 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka. Reguły dotyczące organizowania i prowadzenia zgromadzeń w Polsce zawiera Ustawa o zgromadzeniach. W październiku weszła w życie nowa ustawa i przyniosła wiele ważnych zmian, szczególnie istotnych z punktu widzenia organizatorów zgromadzeń.

1. CO TO JEST ZGROMADZENIE?

Zgromadzenie, zgodnie z ustawą, to „zgrupowanie osób na otwartej przestrzeni dostępnej dla nieokreślonych imiennie osób w określonym miejscu w celu odbycia wspólnych obrad lub w celu wspólnego wyrażenia stanowiska w sprawach publicznych”. Innymi słowy, jest to grupa osób, która zebrała się w ogólnodostępnym miejscu, żeby wyrazić swoją opinię w sprawach publicznych. Przepisy nie określają minimalnej liczby uczestników zgromadzenia.

2. CZY JA TEŻ MOGĘ ZORGANIZOWAĆ ZGROMADZENIE?

Zgromadzenie może zorganizować każdy, kto ma pełną zdolność do czynności prawnych. Z pewnymi wyjątkami oznacza to wszystkie osoby pełnoletnie. Jeśli jesteś pełnoletni i nie zostałeś np. ubezwłasnowolniony to istnieje wysokie prawdopodobieństwo, że możesz zostać organizatorem.

3. CO MUSZĘ ZROBIĆ, ŻEBY ZORGANIZOWAĆ ZGROMADZENIE ZGODNIE Z PRAWEM?

Czy muszę kogoś zawiadamić?

Tak. Zasadą jest, że jeśli chcesz zorganizować zgromadzenie, to musisz o tym zawiadomić organ gminy (np. urząd miasta).

Jak mogę zgłosić zawiadomienie?

Można to zrobić w różny sposób - pisemnie, faksem, ustnie do protokołu lub e-mailem.

Kiedy należy zawiadomić o zgromadzeniu?

Ważne, żeby wiadomość dotarła do organu nie wcześniej niż na 30 dni i nie później niż na 6 dni przed planowaną datą zgromadzenia.

Organ gminy zawiadamia o zgromadzeniu policję, a czasami także inne służby, w zależności od miejsca organizacji zgromadzenia.

Co musi być w zawiadomieniu?

W zawiadomieniu należy zamieścić m.in. dane organizatora i przewodniczącego, cel zgromadzenia, datę, godzinę i miejsce rozpoczęcia zgromadzenia, przewidywany czas trwania, przewidywaną liczbę uczestników i ewentualną trasę przejścia ze wskazaniem miejsca zakończenia zgromadzenia.

Do zgłoszenia należy dołączyć pisemną zgodę na przyjęcie obowiązków przewodniczącego oraz zdjęcie organizatora lub przewodniczącego. Formularze zgłoszenia są często dostępne na stronach internetowych urzędów. Szczegółowe wyliczenie, co musi zawierać zawiadomienie znajdziesz w art. 10 ustawy.

4. A CO JEŚLI NIE MAM CZASU NA NORMALNĄ REJESTRACJĘ, BO WSZYSTKO DZIEJE SIĘ ZBYT SZYBKO?

Są dwie możliwości.

Po pierwsze:

Można skorzystać z uproszczonego trybu zgłaszania zgromadzenia, gdy jako organizator uznasz, że planowane zgromadzenie nie będzie powodować utrudnień w ruchu drogowym.

Nadal musisz takie zgromadzenie zgłosić. Tym razem zgłoszenie należy kierować do gminnego (miejskiego) centrum zarządzania kryzysowego. Gdy centrum nie zostało w gminie utworzone, zgłoś zgromadzenie do wojewódzkiego centrum zarządzania kryzysowego.

O zgromadzeniu należy zawiadomić co oczywiste nie wcześniej niż na 30 dni (co oczywiste) i nie później niż na 2 dni przed planowaną datą zgromadzenia, telefonicznie lub na adres poczty elektronicznej.

W zawiadomieniu będziesz musiał podać szereg danych, podobnie jak podczas standardowej procedury zgłaszania zgromadzenia. Poza tym należy wskazać ewentualne zagrożenia, które w Twojej ocenie mogą pojawić się w trakcie zgromadzenia.

Po drugie:

Nowa ustawa przewiduje możliwość organizowania zgromadzeń spontanicznych. Takie zgromadzenie można zorganizować w związku z nagłym i niemożliwym do wcześniejszego przewidzenia wydarzeniem. Musi ono być związane ze sferą publiczną i jego zorganizowanie w innym terminie byłoby mało istotne z punktu widzenia debaty publicznej.

Uczestnicy zgromadzenia spontanicznego nie mogą zakłócać przebiegu innych zgromadzeń.

W określonych sytuacjach (zagrożenie życia, zdrowia lub mienia, bezpieczeństwa lub porządku publicznego, itp.) zgromadzenie spontaniczne może być rozwiązane przez funkcjonariusza kierującego działaniami policji.

5. CZY MOŻNA MI ZAKAZAĆ ORGANIZACJI ZGROMADZENIA?

Tak. Są dwie sytuacje, o których powinieneś wiedzieć.

Zgromadzenie może zostać zakazane.

Może to nastąpić w dwóch sytuacjach – gdy jego cel narusza wolność pokojowego zgromadzania się, zasady organizowania zgromadzeń lub przepisy karne oraz gdy jego odbycie może zagrażać życiu lub zdrowiu ludzi.

Decyzja taka powinna być wydana nie później niż na 96 godzin przed planowaną datą zgromadzenia. Udostępnia się ją w Biuletynie Informacji Publicznej oraz przesyła do organizatora.

Ponadto może się zdarzyć, że nie będzie możliwości zorganizowania zgromadzenia w wybranym miejscu lub czasie.

Stanie się tak, jeśli wcześniej wniesiono zawiadomienie o zamiarze zorganizowania dwóch lub większej liczby zgromadzeń, których miejsce i czas choć częściowo się pokrywają i będzie to zagrażało bezpieczeństwu ludzi lub mienia. Wtedy o pierwszeństwie wyboru miejsca i czasu decyduje kolejność prawidłowych zgłoszeń. Możliwe jest również zorganizowanie rozprawy administracyjnej, na której organizatorzy różnych zgromadzeń będą mogli uzgodnić zmianę ich daty i przebiegu.

6. CO MOGĘ ZROBIĆ, GDY ZAKAZANO ZGROMADZENIA?

Możesz się odwołać od tej decyzji. Odwołanie należy wnieść do sądu okręgowego właściwego dla siedziby organu gminy w ciągu 24 godzin od udostępnienia tej decyzji w Biuletynie Informacji Publicznej.

Sąd okręgowy rozpatruje odwołanie niezwłocznie, najpóźniej jednak 24 godziny od wniesienia odwołania. Dopóki sąd nie uchyli decyzji, nie możesz zorganizować zgromadzenia.

Jeśli nie zgodzisz się z postanowieniem sądu, to możesz wnieść zażalenie do sądu apelacyjnego w ciągu doby od wydania postanowienia. Postanowienie sądu apelacyjnego kończy postępowanie i podlega natychmiastowemu wykonaniu.

7. JAKIE MAM OBOWIĄZKI JAKO ORGANIZATOR LUB PRZEWODNICZĄCY?

Przed wszystkim przewodniczący zgromadzenia, czyli organizator albo inna osoba, która wyraziła na to zgodę, kieruje zgromadzeniem. Co to znaczy?

- 1) Zadbaj, żeby zgromadzenie przebiegało zgodnie z przepisami oraz bez szkód powstałych z winy uczestników zgromadzenia;
- 2) jako przewodniczący bądź w kontakcie z przedstawicielami obecnych w miejscu zgromadzenia władz, w tym policji;
- 3) jako przewodniczący musisz się wyróżniać, w tym mieć identyfikator;
- 4) musisz zadbać, żeby te osoby, które zachowują się niezgodnie z prawem lub udaremniają zgromadzenie opuściły zgromadzenie. W przypadku niepodporządkowania się zwróć się o pomoc do policji lub straży gminnej (miejskiej);
- 5) jeżeli uczestnicy zgromadzenia nie podporządkują się poleceniom lub gdy przebieg zgromadzenia narusza przepisy ustawy albo kodeksu karnego, to masz obowiązek rozwiązać zgromadzenie.

Z końcem czasu przewidzianego na zgromadzenie, jako przewodniczący powinieneś rozwiązać zgromadzenie.

8. JAK POWINNI SIĘ ZACHOWYWAĆ UCZESTNICY?

W zgromadzeniach nie mogą uczestniczyć osoby posiadające przy sobie broń, materiały wybuchowe, wyroby pirotechniczne lub inne niebezpieczne materiały lub narzędzia.

Uczestnicy muszą przestrzegać prawa, a swoim zachowaniem nie mogą uniemożliwiać lub usiłować udaremnić zgromadzenia. Z chwilą rozwiązania zgromadzenia uczestnicy są zobowiązani opuścić miejsce, w którym się odbywało.

Uczestnicy od których przewodniczący zażądał opuszczenia zgromadzenia, powinni się temu podporządkować.

9. Z CZYM MUSZĄ SIĘ LICZYĆ NIEPOKORNI UCZESTNICY LUB ORGANIZATORZY?

Za pewne zachowania uczestników i organizatorów grozi odpowiedzialność na podstawie Kodeksu wykroczeń. Szczegółowo reguluje ją art. 52 Kodeksu wykroczeń.

Najcięższa kara grozi temu, kto bierze udział w zgromadzeniu posiadając przy sobie broń i inne niebezpieczne materiały lub narzędzia. Taka osoba podlega karze grzywny, aresztu do 14 dni albo ograniczenia wolności .

Inne osoby, które np. przeszkadzają w zgromadzeniu, organizują je bez zawiadomienia itp. podlegają karze ograniczenia wolności lub grzywny.

Gdy np. ktoś nie podporządkowuje się poleceniom przewodniczącego podlega karze grzywny.

10. KTO OPRÓCZ PRZEWODNICZĄCEGO MOŻE ROZWIĄZAĆ ZGROMADZENIE?

Zgromadzenie może być rozwiązane przez przedstawiciela organu gminy. Do przedstawiciela organu gminy o rozwiązanie zgromadzenia może się zwrócić funkcjonariusz policji.

Tak może się zdarzyć gdy przebieg zgromadzenia zagraża życiu lub zdrowiu ludzi albo mieniu w znacznych rozmiarach lub narusza przepisy ustawy albo karne.

Przedstawiciel organu gminy musi najpierw uprzedzić przewodniczącego o konieczności rozwiązania zgromadzenia. Jeśli przewodniczący nie rozwiązuje go, może to zrobić właśnie przedstawiciel organu gminy.

Rozwiązanie następuje na podstawie decyzji ustnej i podlega natychmiastowemu wykonaniu. Trzeba jednak najpierw dwukrotnie ostrzec uczestników zgromadzenia o możliwości jego rozwiązania. Decyzję tę doręcza się organizatorowi zgromadzenia na piśmie w terminie 72 godzin od jej podjęcia.

11. CO MOGĘ ZROBIĆ, GDY ROZWIĄZANO MOJE ZGROMADZENIE?

Organizatorowi zgromadzenia przysługuje prawo wniesienia odwołania od decyzji o rozwiązaniu zgromadzenia do sądu okręgowego właściwego ze względu na siedzibę organu gminy w ciągu tygodnia od rozwiązania zgromadzenia.

Sąd okręgowy rozpatruje odwołanie nie później niż w ciągu 30 dni od dnia otrzymania odwołania.